

Ik hoor U nu verzekeren:

Ik geloof ook, dat er wel eenig verschil tusschen den doctor-ingenieur en den gewonen ingenieur zal zijn. Kom, collega, kan er niet een schentje klare woordjes bij? Nog eens repeteeren? De wet, Dr Kuyper, de koningin, Prof. Kraus, en dat allemaal voor Uw oogen in „De Reformatie” van 5 Aug. Voorts hoor ik U nog wat opponeeren tegen mij met wat Dr Bos, en Prof. Bakhuizen Roozeboom gezegd hebben in de Tweede Kamer. Allemaal erg best, maar het gaat mij voorbij. Niet alzoo U. Het is ietwat uit Uw eigen stijl vallen, als ge eerst zonder tegenspraak aanvaardt, wat ge van Dr Kuyper hebt gelezen, en dan een ogenblik later mij wilt verslaan, met wat anderen opmerkten... tegen Dr Kuyper. En als ik dan tenslotte weer hoor:

Dr Kuyper deed dan ook geruststellende mededeelingen.

„De Universiteit trekt de studenten driemaal zoo sterk aan als Delft”, aldus Dr Kuyper. „Het verblijf is aan een Universiteit veel aangename. De wijze, waarop men daar tegenover de colleges staat, draagt een heel ander karakter. In Delft moet men veel strafster studeeren om het diploma te krijgen.”

Nu neem ik gaarne aan, dat de doctor-ingenieur een wetenschappelijk man is, maar de beschrijving die Dr Kuyper zelf van Delft gaf, nadert sterk die van een polytechnische drilschool.

dan wordt het me heelmaal wat vreemd, zoo bij 't afscheid. Want nu gaaf het weer terug naar de oude fout: wat van het niet-promoveerende Delft gezegd is, wordt weer op het promoveerende overgebracht. Zooeven heette het: geen mensch, behalve Dr Schilder, spreekt tegen, dat Delft al erg wetenschappelijk was; maar nu is Delft ineens weer een drilschool gelijk.

Hetgeen dan onder de „geruststellende mededeelingen” gerubriceerd wordt.

Toen ik in Delft woonde, hoorde ik overigens van meer dan 2400 studenten. En die vrijheid tegenover de colleges... nu, als ze in de andere universiteitssteden nog vrijer moeten zijn, dan is de handloosheid aan de orde van den dag.

De handdruk is tot nu toe warm; maar de speech nog niet heelmaal helder.

Dr Kaajan's zwijgzaamheid.

Wat zal ik — thans in den 3en persoon sprekend — nog verder Dr Kaajan antwoorden? Hij zegt:

Ik stap van Delft af.
Want wat heeft Delft met Kampen te maken?

Wat het er mee te maken heeft? Precies zooveel, als er zin lag in Dr Kaajan's vraag, of Kampen begerde wat Delft had.

Dr Kaajan zegt voorts:

Waarom maakte Dr A. Kuyper van de Technische School te Delft een Polytechnische Hoogeschool met eigen doctoraat?

Omdat hij de technische wetenschappen bij geen enkele faculteit kon onderbrengen.

Als dit juist is, dan is of de heele universiteitsgedachte (eenheid der wetenschappen, eenheid aller wetenschappen) als een fictie verworpen door Dr Kuyper; maar in dat geval is het verwonderlijk, dat Dr Kaajan een moment later er mee werkt, als met een onbetwistbaar argument. Of — de andere mogelijkheid — Dr Kuyper erkent, dat vak-opleiding en wetenschappelijke studie heelmaal geen tegenstellingen zijn; maar dan hangt Dr Kaajan's theorie, dat Dr Kuyper tusschen vakschool en wetenschapschool zoo absoluut onderscheidt, weer in de lucht. Hij ontkomt er niet aan: de stokpaardjes, die tegen Kampen worden losgelaten, moeten er altijd aan gelooven. Grapjes of geen grapjes.

En terwijl Dr Kaajan in de Handelingen der Tweede Kamer zoekt naar oude redvoeringen en voorts zweert bij enkele overgeleverde machtwoorden, daar komt de Hoogeronderwijswet heel dat studierkamergeredeneer over opleidingsschool en universiteitsgemeenschap in het zonnetje der nuchterheid zetten. Men moet maar eens lezen, hoe tegen het stelsel der gesplitste doctoraten al moest worden gewaarschuwd... noen, heusch niet in Delft, maar aan de universiteiten, die Dr Kaajan hemelhoog verheft tegen Delft. De universiteit dreigde tot vakschool te worden, toen men de gesplitste doctoraten wilde invoeren, zegt Dr De Visser. Maar toen men geneezing zocht tegen dit ongel, is het niet gedaan met machtwoorden over de universiteitsgemeenschap (waarvan in de praktijk van het promoveeren toch niemand terecht komt), maar in de eenheid der wetenschappen, die in een bepaalde faculteit onderwezen worden. Dat contact van alle faculteiten onderling juist als eisch voor een gereformeerde universiteit ontkennen — welke Gereformeerde denkt er aan? Maar ligt dat contact in een gebouw? In een professorenkruis? In een senaatsvergadering zoo eens in de zooveel maand? Of ligt het in geloof, in hersenwerk, in boeken, in BELDENIS (I) in studierkamer, in conferentie, in werkprogramma? Zoo het daarligt, wie is nog geïsoleerd? Wie, die wil? En wie, ook aan een gereformeerde universiteit docerende,

isoleert zich NIET, als hij geen lust heeft tot het legendeel?

Maar wij zwemmen nog in de louzen en vragen geen seconde of de werkelijkheid er mee klopt. Daarom ga ik ook verder niet in op wat Dr Kaajan voorts nog opmerkt. Zijn antithese tusschen theologische „opleidingsschool” en theol. faculteit is een pure fictie. Beneden zal ik Prof. Hoekstra citeeren. Wat ik zelf opmerkte tegen Dr Kaajan laat hij trouwens onbestreden; hij repeteert alleen zichzelf.

En als het dan tenslotte nog weer heet:

Een theologische faculteit is geïncorporeerd in het geheel der wetenschappen en bezit als zoodanig ook het jus promovendi.

Maar een Theologische Hoogeschool, geïsoleerd van de andere faculteiten, niettemin met eigen doctoraat, uitgaande van een bepaalde groep van Kerken, kende Dr Kuyper niet.

dan antwoord ik: het is allemaal wel goed voor de studierkamer, maar als Dr K. er mee werken wil, dan moet hij eerst weerleggen mijn met wetsartikelen gestaafde opmerkingen, dat het theol. doctoraat aan de Vrije Universiteit niet zoo erg geïsoleerd is als hij op het oogenblik een eenvoudigen lezer zou doen gelooven, dat het niet is. Ik heb aangetoond, dat de faculteit, die Dr Kaajan promoveerde, in dat promoveeren precies even sterk van de andere faculteiten geïsoleerd was als men maar droomen kan. Toch wordt vroelijk herhaald, dat Dr Kuyper zoo iets niet kende.

Alzo kende Dr Kuyper niet de doctorschul, die aan Dr Kaajan is uitgereikt.

Waar men al terecht komen kan, als men polemiseren wil, zonder de argumenten te raken.

Als nu Dr Kaajan, lettende op het feit, dat ik zijn artikel nagenoeg geheel overnam, ook eens mij citeeren wil in zijn blad, dan zal mijn handdruk nog een klein pietsje warmer zijn.

O ja, nog even dit. Dr Kaajan beweerde onlangs ook nog, dat ik kerk en staat verwarde. Als hij zich herinnert, wat ik verleden week schreef over de in de wetenschappelijke autoriteit der hoogleraren zelf gelegen rechten, dan zal hij misschien wel voor zichzelf toegeven, dat dit argument mij ook al voorbijgaat.

K. S.

Verbetering. Verleden week werd getrukt: de kerk wordt „gedund” van God het promotie-recht. Lees „gedend”.

Generale Synode te Groningen.

De aanvang der Synode.

Onder veel belangstelling van Dinsdag 16 Augustus om 10 uur de Synode aan. Aan de tafel van het Moderamen zaten de vijf predikanten van Groningen. Dr J. J. Miedema, de oudste predikant der Geref. kerk van Groningen, liet zingen Ps. 89:1 en 3, las Psalm 135, waarna hij uitsprak de volgende:

Openingsrede.

Welverwaarde en Eerwaarde broeders, afgevaardigd, om de Gereformeerde kerken in Nederland in deze Generale Synode te vertegenwoordigen.

Hoogerwaarde broeders, uitgenoodigd, om deze vergadering met goeden raad te dienen.

Geliefde broeders, die als afgevaardigden van buitenlandsche kerken tot ons gekomen zijt.

En verder zij allen, die hier tegenwoordig zijt, om met ons het heil van Zion te zoeken, op welke wijze dan ook, krachtens de opdracht, mij verleend door de roepende kerk van Groningen, open ik deze Synode met de zegenbede:

Genade en vrede zij u van God onzen Vader en den Heere Jezus Christus, onzen Zaligmaker, door den Heiligen Geest.

Het is nu 28 jaar geleden, sinds de Gereformeerde kerk van Groningen het voorrecht genoot, een Generale Synode in haar midden te herbergen. In de 16e en 17e eeuw was het haar nimmer gegund. Wel Embden (1571) dichtbij over de grenzen, wel Middelburg ver in het Zuiden, ontvingen de Synode nationaal, maar Groningen nimmer. En dat, hoewel volgens de eigen verklaring van een Raadsheer der stad op de provinciale Synode van 1598, toen het ging om de vraag of de Synode op het land of in de stad zou vergaderen: de stad Groningen immer voor de halve provincie moest gerespecteerd worden, terwijl enkele jaren later (1602) bij diezelfde strijdzaak de daar aanwezige domini fratres gezamenlijk uitspraken: dat zij de stad „wohl alim bequamesten achten en alim levosten wehren in der Stadt Groningen”.

En het zou zeker nog niet geschied zijn, ware niet deze gewone Generale Synode, een buitengewone, zij het dan ook niet in gewonen zin. Immers gewoon is zij, omdat zij ingesteld in 1926, de normale tijd van saamkomen, nu eerst vergadert.

Maar buitengewoon, zij het dan niet in denzelfden zin als hare voorganger, omdat zij tengevolge van de extra inspanning en tijd van de buitengewone Synode van Assen, nu eerst na vier jaren samenkomt.

Nochtans is het der kerk van Groningen een ere en een voorrecht, de Generale Synode in haar midden te mogen ontvangen. Het schijnt wel, dat telkens ongeveer een tussenruimte van bijna 30 jaren moet verlopen, eer de Synodale vergaderingen hier samen komen. Was in 1846 alhier de Synodale samenkomst der Christelijk afgescheiden gemeenten, deze werd eerst in 1872, dus na 26 jaar, gevolgd door de Synode van de Christelijk Gereformeerde kerk te Groningen. Daarna verliep weer 27 jaar, toen in 1899 de Generale Synode van de Gereformeerde kerken in Nederland alhier bijeenkwam. Terwijl na 28 jaren wederom de Generale Synode te Groningen daagt. Trefend is het zeker, dat in de drie laatste Synodale vergaderingen, die meer dan een halve eeuw uiteenliggen, de naam van Prof. L. Lindboorn voorkomt, als gewoon lid, of als adviseerend lid, die aldus 'n stuk historie in zijn persoon vertegenwoordigt en dien we met dank aan God ook nu weer hier begroeten.

Overigens hoe geheel anders is alles geworden. De eerste Synode van 1846 vergaderde in het kerkgebouw van de Christelijk afgescheiden gemeente, een vroegere Roomsche kerk in de Guldenstraat, een zeer bescheiden ruimte, kort bij de plaats, waar velen uwer hun verblijf hebben.

Vergaderden de Synoden van 1872 en 1899 in de Ebbingerkerk, die nog in '99 een schoon en ruim gebouw genoemd werd, welk een ruimte is ons dan thans niet gemaakt, als wij dit kerkgebouw, dat thans tot vergaderplaats dient, mogen beschouwen.

Dit kerkgebouw, evenals alle andere drie na 1899 gebouwd of

vernieuwd, is wel het zichtbaar bewijs van de aan onze gemeente geschonken uitbreiding. In fedental is zij thans reeds de 10.000 overschreden, terwijl de beide gemeenten in 1899 nog geen 4000 telden. Een vijftal dienaren des woords zijn ons geschonken. En moest Dr J. Westerhuis in 1899 bij de opening der Synode nog spreken van de kerkeraden der Gereformeerde gemeenten, alhier, op wie last hij sprak en de Synode opende, dat meervoud is nu gelukkig enkelvoud geworden en de letters zijn ook hier ter aanduiding van de gedeeldheid vervallen.

Welk een zegen en gunst des Heeren spreekt er niet uit al die enkele aanduidingen van groei en uitbouw en het is te meer daarom ook, dat wij ons verblijden de Synode hier in ons midden te mogen ontvangen.

Toch ontveinen wij het ons niet, dat eigenlijk zeer bijzondere omstandigheden er toe geleid hebben, u hier te brengen. Ware niet Assen het vorige jaar genoodzaakt geweest een buitengewone Synode bijeen te roepen, nog zou zeker Groningen niet aan de beurt zijn geweest.

Assen stond in het toeken van beroering van binnen en van buiten, zoo zelfs, dat scherpe waakzaamheid tegen mijn juiste belangstelling noodig was, en breuke en scheuring is daarop gevolgd; Groningen daarentegen is zooveel rustiger en minder bewogen. Toch ligt het verschil niet in een afkeuring van wat in Assen geschied is. De kerken hebben niet als bestuurscollege die Synode gezien, maar als hunne vertegenwoordiging, gelijk ze bewezen immers door deze Synode samen te stellen, evenals dit in Assen geweest is en hebben daarin een zegel gezet op al hare handelingen.

Wel is het iets nieuws, dat voor het eerst de classis Batavia van de Gereformeerde kerken in Nederlandsch Oost-Indië door hare afgevaardigden hier tegenwoordig is, die wij dan ook van harte welkom heeten. Het is verheffend en verblijdend, de kerken van Groot Nederland samen te zien; waarbij wij ons ook verblijden de vertegenwoordigers van Nederlandschen stam uit Afrika en Amerika in ons midden te zien.

Wel zullen we hopen, dat de gelijkheid met Assen niet zal bestaan in gelijktijd van tijdsduur. Niettemin zijn er allerlei gewichtige vragen op het voorloopig agendum, al is het dat niet alles gewichtig is, naar dat het omvang heeft. De Zending beslaat zeker 'n groot deel en allerlei vragen, met name ook over de vooropleiding van Zendingarbeiders, zullen onze aandacht vragen. Dus toch een opleidingskwestie, al is het in heel anderen zin, dan die in de Synode van 1899 de gemoderen bezig hield. Want immers, die opleidingskwestie is niet meer aan de orde.

Ook zullen nog allerlei vragen, voortgevoerd uit of in verband met het schisma van 1926, voor u gebracht worden, die zeker teederheid en getrouwheid vragen. Vrede te zoeken is eisch; spreekt de Heiland niet zalig, die den vrede maken? Maar dan toch steeds naar het Woord des Heeren: Hebt dan de waarheid en den vrede lief.

De Heere is de getrouwe. Zijn trouw is groot. In de bewaring van Zijn Zion bewezen. Hij is het, die doet wat Hem behaagt. In de wolven en in den regen, in onweders en danders, in storm en cycloon is Zijn stem. Zijn mogendheid. Hij spreekt ook nu nog, ook tot ons land en volk. Hij is nog diezelfde, die zijn Israël verhoorde, redde, leidde en bewaarde. Die het kastijdt en redt. Die Zijn kerk hewaart.

Laat dit ons vertroosten; ook door alle moeite en strijd leidt Hij en bewaart Hij. Laat de opwekking ook tot ons spreken en dringe. Daarom zonen Levi's huis en allen, die Hem vrezen om het Hallelujah, geloofd zij den Heere aan te heffen.

Moge God ons bijeen doen zijn in het diepe besef dat God ons roept om te arbeiden voor de kerk, die Christus kocht met Zijn bloed en die de Heilige Geest toebereidt voor den dag der toekomst onzes Heeren.

Zij daartoe ons aller verwachting van den Heere, die hemel en aarde gemaakt heeft.

Nadat gezongen was Ps. 134:1 en 2, ging Dr Miedema voor in smeekebed.

Op verzoek van den voorzitter onderzochten de predikanten J. Gisp en G. H. v. d. Vegt de credentie-brieven der afgevaardigden, welke in orde werden bevonden.

Appel nominaal.

Bij het appel nominaal bleek, dat alle reeds bekende afgevaardigden aanwezig waren. Alleen was voor N.-Brabant-Limburg aanwezig Dr J. de Vries van Tilburg, de secundus van Dr J. H. Donner, Breda, terwijl, wat de buitenlanders betreft, niet aanwezig is Sir James Simpson S.S.C., in wiens plaats is gekomen Dr Goeree van de Dutch Reformed Church (N. Amerika).

Moderamenverkiezing.

Aan de orde was daarna de verkiezing voor het Moderamen. Bij de verkiezing voor voorzitter werden uitgebracht op Dr K. Dijk te Den Haag 29 st., op Dr J. J. Miedema, Groningen, 18 st., op Dr W. A. van Es te Leeuwarden 1 st., op Dr K. Fernhout Mzn. 1 st., op Dr M. Meijering 1 st., op Dr J. L. Schouten 2 st., op Dr R. J. v. d. Veen 2 st., zoodat gekozen is Dr K. Dijk te Den Haag.

Tot assessor werd met 47 st. benoemd Dr J. J. Miedema te Groningen. De predikanten M. Meijering, K. Fernhout Mzn., W. Breukelaar en Dr H. Kaajan verkregen resp. 2, 1, 2 en 2 stemmen.

Tot 1sten Scriba werd gekozen Dr G. Keizer van Rheden-De Steeg met 38 st. De predikanten J. P. Klaarhamer, Dr H. Kaajan, M. Meijering verkregen resp. 12, 3 en 1 stem.

Tot 2den Scriba werd gekozen Dr J. P. Klaarhamer te Dokkum met 48 st. De predikanten M. Meijering, Dr H. Kaajan en J. G. Kunst verkregen resp. 1, 4 en 1 stem.

De voortgang der Synode.

Het gekozen moderamen nam daarop zijn plaats achter de tafel in.

De voorzitter houdt een korte toespraak tot de vergadering.

Toespraak voorzitter.

In deze toespraak dankt hij namens het Moderamen voor het vertrouwen, door de vergadering in hem gesteld. Het is spr. en eer en hij is daarvoor waarlijk dankbaar. Alleen wil spr. nu ook vragen om hartelijke medewerking in alle zaken en spr. weet, dat in stem en keuze der Synode ligt de belofte van samenwerking en voortgaand vertrouwen. Spr. hoopt, dat God sterken zal, den arbeid zóó te verrichten, dat Zijn Naam geprezen worde en de heerlijkheid van Hem uitkome in Zijn gemeente, die Zijn akkerwerk en huis is.

Instemming belijdenis.

Door op te staan letuigen allen instemming met de belijdenis der Geref. kerken.

Woorden van welkom.

Daarna dankt de voorzitter Dr K. Fernhout voor het woord op den bidstond van Maandagavond, evenals Dr J. J. Miedema, de commissie voor 't werk, dat reeds verricht is en de kerk van Groningen, die de Synode zóó gastvrij heeft ontvangen. Vervolgens heette hij welkom de prae-adviseerende leden-Hoogleraren, waarbij hij voorlas een schrijven van Prof. Dr H. H. Kuyper, die, wegens ongesteldheid, bericht van verhindering zond. De voorzitter drakte hierover zijn spijt uit en had den Hoogleraar, wiens adviezen hier zeer zullen gemist worden, hersteld toe. Eveneens werden voorgelezen een brief van Prof. Van Gelderen, die thans in Zuid-Afrika vertoeft, en van Prof. Groshede, die deze week verhindert is.

Vervolgens onderstreepte Dr Dijk het welkom, door Dr Miedema gericht tot de buitenlandsche afgevaardigden.

Tot leden der perscommissie werden benoemd de predikanten D. van Dijk en H. v. d. Elskamp te Groningen en in de commissie voor de financiële zaken Dr J. J. Miedema en ouderl. H. Wriesters te Groningen.